

Prof. Mag.art. Dr.Phil. Franz Niermann

Dámy a pánové, vážení kolegové, vážení hosté!

Blahopřeji pořadatelům této konference a vám všem k již čtvrtému v pořadí ročníku mezinárodní konference pod názvem „Teorie a praxe hudební výchovy“. To, co jste tady uskutečnili ve spolupráci se svými kolegy z Víšegrádkých zemí je opravdu něco mimořádného, jedinečného a pozoruhodného.

Je pro mě velkou ctí tady hovořit jménem Evropské asociace pro hudební výchovu (EAS) a jménem jejího současného prezidenta. Mohu vás ujistit, že kolegové a přátelé EAS sledují tuto konferenci s velkým zájmem a obdivem a že jsou myšlenkami tady s vámi. Jsem také rád, že mám příležitost se opět setkat se svým kolegou Milošem Kodějškou, který mě na tuto konferenci pozval a že jsem opět navázal kontakt s paní Irenou Medňanskou, která je již řadu let členkou předsednictva EAS, vlastně od kdy EAS existuje, a která rozhodujícím způsobem přispěla k pozitivnímu vývoji této asociace.

Pro mě osobně je tento okamžik tady v Praze i emocionálně velmi dojemný. Před deseti lety, v roce 2005, jsme měli možnost zde uspořádat mimořádně významnou konferenci EAS, už v té době pod vedením Miloše Kodejšky. Tématem této konference bylo: "Na *dobrém* počátku *všechno záleží*." A opravdu to byl velmi významný počátek. Tady, v roce 2005, mě nové předsednictvo EAS zvolilo za prezidenta této asociace, čímž začalo jedno z nejdůležitějších období mého profesního života. A navíc velmi inovativní iniciativa EAS, rozsáhlý a úspěšný projekt Evropské unie "MeNet- Music Education Network" byl zahájen tady v Praze.

Kromě krásného tématu "Na *dobrém* počátku *všechno záleží* " a kromě řady zajímavých příspěvků, v roce 2005 v Praze došlo ještě k něčemu co mělo historický význam, a to nejen pro EAS: došlo ke spolupráci s oběma evropskými a světovými organizacemi. Dovolte mi zmínit především přítomnost EMC, Evropské hudební rady, a AEC, Sdružení nejvyšších vzdělávacích institucí v oblasti hudby z celé Evropy.

Především však musím vyzdvihnout účast prezidenta a také hlavního tajemníka ISME, Mezinárodní společnosti pro hudební výchovu. Tady v Praze jsme deklarovali "Memorandum o porozumění" a zahájili úzkou spolupráci mezi EAS a ISME, která měla velký význam pro další kroky, například v roce 2008 Bologna, v roce 2010, Peking, a tak dále. Skutečnost, že tato spolupráce byla zahájena tady v Praze má velký historický význam, protože 71 let před tou naší konferencí v roce 2005 se právě tady v roce 1934 narodila světová asociace ISME. Všechno začalo založením "Mezinárodní společnosti pro hudební výchovu" pod vedením Lea Kestenberga, ze které později, v roce 1953 vzniklo ISME. Rok 1935-uplynulo již 81 let. Pro mě je to - právě v tomto místě na vaší konferenci a právě v této chvíli v roce 2015 - velmi dojemné.

Různé oblasti patří do praxe a teorie hudební výchovy: výuka hudby ve školách, výuka hudby na speciálních hudebních či uměleckých školách, hudebně-vzdělávací iniciativy či koncertní vzdělání v podstatě ve všech koncertních sálech a operních scénách, aktivity týkající se hudby ve společenství, soukromá výuka pro základní hudební vzdělávání, instrumentální výuka a další formy vzdělávání, které umožňují aktivní kontakt s hudbou. V nejlepším případě se tyto nejrůznější oblasti praxe stávají předmětem vědeckého výzkumu. Pokud se řádně zabývá praxí a tím přispívá k utváření a rozvíjení teorie má výzkum vysokou hodnotu pro to, co se děje v hudebně-výchovné praxi. Především učitelé hudby a jejich prostřednictvím i studenti mají prospěch z výzkumu v oblasti hudební výchovy.

Nicméně, nesmíme postavit výzkum a vědu před zásadní dilema. Základním předpokladem pro kvalitní výzkum je to, že výzkum nezávisí na vnějších vlivech a zájmech. Neustrannost a nezávislost jsou základními předpoklady vážného a kvalitního výzkumu. Výzkum se musí provádět v dobré vzdálenosti od předmětu zkoumání. Zaměřit zájem s výzkumem je vždy velmi citlivé téma.

V oblasti vzdělávání, zejména v hudební výchově, je tento problém obzvlášť viditelný. Vzdělávání je původně charakterizováno etickými impulsy a určeno hodnotami a záměry. Výzkum a věda v oblasti vzdělávání se musí obzvlášť pečlivě a odpovědně zabývat touto dilemou mezi seriózním výzkumem, etickým impulsem a zájmem v oblasti vzdělávání. Doktorandi v této místnosti budou určitě o tom vědět. To není snadné a vyžaduje to komunikaci mezi výzkumníky na jedné straně a praktiky na straně druhé. Je nutné se pravidelně setkávat ve vědecké komunitě. Přesně tak, jak to děláte vy tady na této mezinárodní vědecké konferenci na téma "Teorie a praxe hudební výchovy".

EAS se také zabývá vztahem teorie a praxe a to především na každoročních EAS konferencích, v různých prezentacích a diskusích. Tato otázka se prolíná i v rámci jednotlivých projektů jako je například již zmíněná "hudebně-vzdělávací síť MeNet" a také najde své místo nejen v ročním EAS sborníku ale i v cílových skupinách a zvláštních EAS publikacích. Zvláštní význam v tomto smyslu mají iniciativy EAS, do kterých se zapojují mladí kolegové, zejména studenti, kteří diskutují o těchto otázkách. V rámci každoročních konferencí se pravidelně konají studentská a doktorandská fóra.

EAS se již určitou dobu snaží prosadit konkrétní výzkumný přístup do popředí zájmu. To zahrnuje otázku, zda a do jaké míry kolegy působící v hudebně- výchovné praxi mohou zároveň působit i jako výzkumníci či být přímo zapojeny do výzkumných procesů. Jde o výzkumné přístupy, které nazýváme praktickým výzkumem, participativním praktickým výzkumem, vzdělávacím výzkumem, výzkumem orientovaným na vývoj v oblasti vzdělávání, výzkumem propojeným s praxí atp. Jedná se v podstatě o otázku, jak se praxe může propojit s vědeckými výzkumnými metodami zapojením samotných praktiků, aby to vedlo k renomovanému výzkumu, a aby na druhé straně proces a výsledky výzkumu skutečně vycházely z praxe. EAS konference před dvěma lety se obzvlášť zabývala těmito otázkami. Tématem konference a sborníku byl „Reflektivní učitel hudby“.

Pokud si prohlédnete předchozí témata EAS konferencí, je patrné, že všeobecná vzdělávací témata mají přednost. Uvedu několik příkladů: "Vývoj osobnosti", "Přechod z výuky k vzdělávání", "Celoživotní vývoj", "Vše záleží na dobrém začátku", "Reflektivní učitel hudby", "Na každém žákovi nám záleží" atd. Na druhé straně je tam poměrně málo hudebních či uměleckých témat jako jsou například "Estetická výchova v dnešní době", "Řemeslo a umění" či "Otevřené uší- otevřená mysl. Poslech a porozumění hudby". Zdá se mi, že na konferencích vědecké prezentace spíše pocházejí z oblasti všeobecného vzdělávání a že hudba je většinou obsahem praktických workshopů.

Hudební výchova jako věda prosperuje z vývoje referenčních věd a je zřejmé to, že výzkum v oblasti pedagogiky je pro nás obzvlášť relevantní. Ale nemohli bychom také, a to ještě více než jsme to dělali dosud, mít prospěch z hudebních věd jako jsou dějiny hudby, hudební analýza, hudební sociologie, hudební psychologie, etnomuzikologie atd.? Zajímalo by mě, co si o tom myslíte vy.

Jsem velice rád, že jsem dnes hostem vaší Mezinárodní konference. Přeji vám, a také i nám všem, plodnou a úspěšnou konferenci.

Děkuji vám za pozornost!

Překlad: MgA. Ena Stavanovic, Ph.D.